

Imago pana Kartouse

Svého času Karel Čapek ve svém „Dvanáctero figur zápasu perem čili příručka písemné polemiky“ popsal pojem imago, spočívající v tom, „že se místo odpůrce, jaký skutečně je, podvrhne jakýsi světu nepodobný hastroš, načež se tento hastroš polemicky vyvrací. Polemizuje se tedy s něčím, co potíraný odpůrce nikdy neměl na mysli a nikdy v tom smyslu neřekl; dokazuje se mu to, že je pitomec a že se mýlí na jakýchsi tezí, které jsou opravdu pitomé a mylné, ale nejsou jeho“. Imago pojmal za své i Bohumil Kartous z obecně prospěšné společnosti EDUin, která usiluje o to, aby se vzdělávání stalo celospolečenským tématem. Nutno uznat, že za svou snahu si tato společnost zaslouží ocenění. Méně už článek pana Kartouse nazvaný „Vzdělávání podle krále Klacka“. V něm svérázně reaguje na odbornou debatu o technickém vzdělávání v pražské Galerii DOX, která je součástí letošního Roku průmyslu a technického vzdělávání a snahy zaměstnavatelů napravit pochroumaný vzdělávací systém.

Ve svém naivně liberálním pojetí světa pan Kartous považuje snahu o to, aby tuzemské podniky měly dostatek profesně zdatných a technicky vzdělaných zaměstnanců za nehoráznou manipulaci. Ba co hůře, podle něj, manipuluje se s dětmi. Je ale snaha učit už předškolní děti zájmu o polytechnické vzdělávání špatná?

Zaměstnavatelé jsou osočováni z toho, že prohlašují, že chtějí více učňů, když jich Česko má 30 % v každém ročníku.. Pravda, jenže už se pomlčí B, totiž že Česko je, společně s Německem, Rakouskem a Švýcarskem, na špici evropských zemí s nejvyšším podílem průmyslu na HDP a podílem pracovníků v průmyslu. Jinak řečeno, počet učňů je dán strukturou hospodářství, tradicí, poměrem výrobní a nevýrobní sféry. Má se snad Německo s podobným podílem vyučených špatně? A aby pan Kartous předešel zpochybnění oprávněnosti svého „učňovského argumentu“, přikládá další: „Vyučení tvoří největší část nezaměstnaných. Problém tedy nespočívá v kvantitě, ale v kvalitě“. A jsme u dalšího imaga, které v podstatě hlásá, „nechoďte na učňák, skončíte na pracáku“. Pokud se ale pozorně podíváme do statistiky MPSV, dominují vysokoškoláci ve věku 25-29 let s podílem více než třetiny nezaměstnaných v této věkové skupině. Vyučení převládají jen ve skupině nad 35 let výše. A to je ještě třeba rozlišit, jaké školy a profese učňové prošli, z valné většiny to totiž nejsou poptávané technické obory. Co se týká volání po kvalitě, v tom panuje shoda. Méně už v tom, že by zaměstnavatelé paušálně tlačili na zvyšování počtu učňů. Spíše volají po jiné struktuře a po predikcích potřeby oborů. Jenže podle pana Kartouse by liberální svět neměl přistoupit na to, že by stát měl posuzovat, jaké obory jsou kde třeba. Ovšem vážení, pokud je třeba nastavit strukturu a kapacity oborů odborného vzdělávání podle reality trhu práce v regionech, nemůže to dělat jediná firma. Koneckonců stát sbírá dat dost a dost, jen s nimi nepracuje.

Tu pan Kartous tne do průmyslu s jeho požadavky, támhle šlehne po ministři školství Chládkovi, že průmyslníci v něm našli pozorného posluchače. Ale v čem je špatné volání po úpravě struktury oborů odborného vzdělávání podle možnosti uplatnění na trhu práce, v tomto ohledu rozumný přístup šéfa resortu?

Odpůrci podobných predikcí jsou však zděšeni, že se chystá „projekce se společenskými důsledky na dlouhá desetiletí dopředu, kdy nikdo, natož český průmysl, neví, jak bude strukturována místní ekonomika“. Toto je

oblíbené imago. Náš požadavek je ovšem po krátkodobějších výhledech řádu 3-4 let, tedy na dobu studia žáka ve střední škole. Jak to, že některé evropské země, jako je Německo či Francie, takový přístup zvládají?

Nakonec odhodí pan Kartous poslední zábrany a odhalí, o co mu skutečně jde. Celá polemika je totiž obranou gymnázií a studia všeobecných znalostí a obavou z jeho omezení. Toto je imago kardinální. Zaměstnavatelé nepožadují redukci všeobecného vzdělávání na odborných školách, učilištích a už vůbec ne na gymnáziích! Pokud nám doporučení OECD něco vytýkají, tak je to nízká kvalita všeobecného vzdělávání, hlavně u učebních oborů. Nepožadují ani snížení podílu gymnázií pod současných 22 %. V čem se s panem Kartouzem nejspíše shodneme je to, že by se měla kvalita všeobecného vzdělávání u učebních oborů zlepšit, ale odmítáme jít cestou navyšování rozsahu literárních děl, či jazykovědných rozborů. To je pole, na které se může EDUin směle zaměřit a my mu budeme tleskat.

Jedním dechem však „tvůrci“ konfliktu gymnázií a odborného vzdělávání přicházejí s děsivým vykřičníkem na vrub matematiky. Velmi se nejednou obávají, aby matematika nezmizela z odborných škol a učilišť s tím, že ministr jim chce naordinovat úlevu. Toto je další těžké imago. Matematika (pokud to autor neví) je povinnou součástí vzdělávacích programů, i u učebních oborů. To, co ministerstvo připravuje, je povinná maturita z matematiky, ne zrušení matematiky u učebních oborů.

A ještě jedna zásadní věc trápí pana Kartouse a jeho příznivce. Podle nich se automatizace v 21. století prosazuje rychlostí dosud nevídanou, tak proč prý ministr školství touží po dílnách, nejlépe už v mateřských školách? Ano, a právě proto, aby dnešní děti měly schopnost automaty řídit a vytvářet je, potřebují získávat praktické zkušenosti, učit se principy fungování na příkladech dnešního světa. A co je na práci rukama tak závadné?

Ing. Miloš Rathouský

zástupce ředitelky Sekce zaměstnavatelské SP ČR pro oblast vzdělávání a kohezní politiku